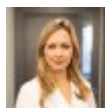

Nerezidentu ienākums no kryptoaktīvu atsavināšanas varētu tikt atbrīvots no iedzīvotāju ienākuma nodokļa 2/8/25

Projektu vadītāja nodokļu konsultāciju nodaļā, PwC Latvija
Viktorija Volta

Konsultants nodokļu konsultāciju nodaļā, PwC Latvija
Aleksandrs Afanasjevs

Kriptoaktīvu tirdzniecība ir populārs ienākumu gūšanas avots, kas ne tikai piesaista jauno interesentu uzmanību, bet arī sniedz ekonomisko labumu valstīm, kurās darbojas kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēji. Sekojot mērķim padarīt Latviju par pievilcīgu vietu starptautiskiem kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem, Ekonomikas ministrija ("Ministrija") nesēn nāca klajā ar likumprojektu, ar ko uz dažiem gadiem plānots atcelt nerezidentu ienākuma no kriptoaktīvu atsavināšanas aplikšanu ar iedzīvotāju ienākuma nodokli (IIN). Šajā rakstā - par likumprojektu un tā ietekmi uz Latvijas kriptoaktīvu nozari.

Pašreizējā situācija

Līdz ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2023. gada 31. maija regulu (ES) 2023/1114 par kriptoaktīvu tirgiem (MiCA regula) stāšanos spēkā 2024. gada 30. decembrī kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir tiesības darboties visās Eiropas Savienības dalībvalstīs, ja tie saņems pakalpojumu sniegšanas atļauju tikai vienā no dalībvalstīm.

Pēc Ministrijas atzinuma Latvija šobrīd jau ir piesaistījusi vairāku kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēju uzmanību, kas izskata iespēju saņemt darbības atļauju tieši Latvijā. Tas pavērsot iespēju radīt labi apmaksātas darbavietas Latvijā, kā arī papildu nodokļu ieņēmumus un investīciju ieplūšanu.

Toties pastāv ekonomiskie šķēršļi, tostarp nekonkurētspējīgs nodokļu slogs. Proti, saskaņā ar likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" (IIN likums) 15. panta septīto daļu kriptoaktīvu tirgotājiem ir pienākums ieturēt 3% IIN no nerezidentu izmaksātajām summām par kriptoaktīvu atsavināšanu.

Lai gan nerezidenti no tām valstīm, ar kurām Latvijai ir noslēgts līgums par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu, ir tiesības atgūt samaksāto nodokli rezumējošā kārtībā, iesniedzot Valsts ieņēmumu dienestam (VID) rezidenta apliecību-iesniegumu nodokļu atmaksāšanai, minētais process ir smagnējs un nepievilcīgs.

Ņemot to vērā, Ministrija secinājusi, ka ir jāatceļ IIN šādiem nerezidentu ienākumiem, lai ar mazāku nodokļu slogu nodrošinātu Latvijai konkurētspējīgu vidi ārvalstu kriptoaktīvu tirgotāju ienākšanai.

Likumprojekta mērķis un ietekme

Paredzēts, ka ar IIN neapliks nerezidenta gūto ienākumu no kriptoaktīvu atsavināšanas no 2025. gada 1. janvāra līdz 2027. gada 31. decembrim. Noteiktais trīs gadu periods ir saistīts ar Ministrijas plānu izvērtēt, vai šajā periodā IIN atbrīvojums sasniegs paredzēto ekonomisko piensumu.

Respektīvi, Ministrija paredz, ka līdz atbrīvojuma darbības beigām jābūt sasniegtiem vairākiem mērķiem:

1. jābūt izveidotām vismaz 100 jaunām darba vietām kryptoaktīvu nozarē;
2. samaksāto darbaspēka nodokļu (IIN un valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu) apmēram no papildu radītajām 100 darba vietām trīs gados jāsasniedz 7 miljoni EUR.

Ja šie mērķi tiks sasniegti, Ministrija izskatīs iespēju pagarināt IIN atbrīvojuma piemērošanu.

Vienlaikus jānorāda, ka, izmaksājot nerezidentiem summas, neieturot IIN, kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem būs pienākums arī reizi gadā (par iepriekšējo gadu līdz nākamā gada 1. februārim) iesniegt VID paziņojumu par fiziskajai personai izmaksātajām summām.

Secinājumi

Kryptoaktīvu nozare ir viena no šābrīža perspektīvākajām tautsaimniecības nozarēm, kura saskaņā ar Latvijas Universitātes pētījumu nākamajos piecos gados varētu iemaksāt darbaspēka nodokļos 10 miljonus EUR. Savukārt pie optimistiskā scenārija nodarbināto skaits šajā nozarē varētu pieaugt ik gadu par 25% un darbaspēka nodokļu apmērs sasniegtu pat līdz 20 miljoniem EUR. Uz tās attīstības perspektīvu norāda arī vidējais atalgojums nozarē, kas par 10-15% pārsniedz datorprogrammēšanas nozares atalgojumu¹. Tas pierāda lielu kryptoaktīvu tirgus potenciālu Latvijas ekonomiskajai attīstībai.

2025. gada 12. februārī likumprojektu atbalstīja Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisija, tomēr likumprojekts vēl trijos lasījumos būs jāskata Saeimas sēdē.

¹ <https://tapportals.mk.gov.lv/annotation/c14fc829-4258-4b1a-b3db-990facf477f9>